

VOORBIJ OF VER DE VERTALING

• Gerard Kramer

LATEN GAAN GEVEN?

EN DE UITLEG VAN ROMEINEN 3:25

WAT HEEFT GOD PRECIJS GEDAAN MET DE ZONDEN VAN DE GELOVIGEN VÓÓR HET KRUIS? DUS MET DIE VAN DE OUDTESTAMENTISCHE GELOVIGEN? HEEFT HIJ ZE VERGEVEN, OF HEEFT HIJ DE BESTRAFFING ERVAN OPGESCHORT OMDAT HIJ WIST DAT ER EENS EEN KRUIS ZOU STAAN OP GOLGOTHA WAAR ZE UITGEBOT Zouden WORDEN? OF IS DIT HELEMAAL GEEN TEGENSTELLING, MAAR IS HET EERSTE EEN GEVOLG VAN HET TWEEDE? EN BETEKENT DAT LAATSTE DAN DAT DE ZONDEN VAN DE OUDTESTAMENTISCHE GELOVIGEN, JUUST OMDAT ZIJ IN DE TIJD VÓÓR HET KRUIS LEEFDEN, TIJDENS HUN LEVEN SLECHTS 'BEDEKT' WAREN? EN DAT MENSEN ALS ABRAHAM, MOZES EN DANIËL ZICHZELF NIET KONDEN BESCHOUWEN ALS VERZOEND MET GOD?

Verzoening en vergeving in het OT

De OT-gelovigen wisten wel degelijk dat zij verzoening konden verkrijgen. Mozes zegt al dat hij na Israëls zonde met het gouden kalf de berg Sinaï wil beklimmen om bij God voor deze zonde *verzoening en vergeving* te bewerken (Ex.32:30,32). Een belangrijk deel van de offerdienst was er op gericht *verzoening* te bewerkstelligen; zie bijv. Lev.1:4, waar staat: 'Dan zal hij zijn hand op de kop van het brandoffer leggen; zo zal het, hem ten goede, welgevallig zijn, om over hem *verzoening* te doen'. Zie ook o.a. Lev.4:20,26, 31, 35 waar blijkt dat op grond van het zondoffer zowel *verzoening* als *vergeving* ontvangen werden.

Een uniek Bijbelvers

Het Bijbelvers dat hier licht op werpt, is Romeinen 3:25. Het wordt in diverse vertalingen als volgt weergegeven. Daarin gaat het met name om de vertaling van het Gr. *paresis*, waarvan ik de gekozen weergave steeds heb gecursiveerd; in het voorafgaande gaat het over de Heer Jezus:

SV Welken God voorgesteld heeft tot een verzoening, door het geloof in zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door *de vergeving* der zonden, die te voren geschied zijn onder de verdraagzaamheid Gods.

JND whom God has set forth a mercy seat, through faith in his blood, for [the] shewing forth of his righteousness, >>

A person is sitting on a balcony in a classical building, looking out towards the right. The balcony has a dark metal railing. The background shows a large white column and a wall with a decorative capital. The lighting is soft, suggesting an overcast day or a shaded area.

respect of the *passing by* the sins that had taken place before, through the forbearance of God.

NBG Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen, daar Hij de zonden, die te voren onder de verdraagzaamheid Gods gepleegd waren, *had laten geworden*.

HSV Hem heeft God openlijk aangewezen als middel tot verzoening, door het geloof in Zijn bloed. Dit was om Zijn rechtvaardigheid te bewijzen vanwege *het voorbijgaan aan* de zonden die eertijds hadden plaatsgevonden onder de verdraagzaamheid van God.

Telos Hem heeft God gesteld tot een genadetroon door <het> geloof, in zijn bloed, tot betoning van zijn gerechtigheid wegens *het voorbij laten gaan* van de zonden die tevoren hadden plaatsgevonden onder de verdraagzaamheid van God.

Willibrord 1966 Hem heeft God voor wie gelooft aangewezen als zoenoffer door zijn bloed. God wilde zo zijn gerechtigheid tonen, want *Hij had* in zijn verdraagzaamheid de zonden van het verleden *laten passeren*.

Willibrord 2017 Voor wie gelooft heeft God Hem aangewezen als middel van verzoening door zijn bloed. God wilde zo zijn gerechtigheid tonen, *door* in zijn verdraagzaamheid de zonden van het verleden *te laten passeren*.

NBV Hij is door God aangewezen om door zijn dood het middel tot verzoening te zijn voor wie gelooft. Hiermee bewijst God dat hij rechtvaardig is, want in zijn verdraagzaamheid *gaat hij voorbij aan* de zonden die in het verleden zijn begaan.

Naardense Bijbel Hem heeft God tevoren aangewezen als middel van verzoening door geloof, in zijn bloed, tot betoning van zijn rechtvaardiging door *de vergeving* van de zonden die tevoren zijn geschied in het geduld van God.

Het Boek God heeft Christus Jezus gegeven als verzoeningsoffer. Door Zijn bloed zal de mens, wanneer hij gelooft, Gods rechtvaardigheid ontdekken. God heeft namelijk de zonden die eerder gepleegd waren, verdragen.

BGT Tegelijk wil God dat de schuld van de mensen weer goedge maakt wordt. Hij heeft daarom zelf gezorgd voor een geschenk waarmee dat kan gebeuren. Dat geschenk is Jezus Christus. Dankzij zijn dood worden de mensen die in Hem geloven, gered. God heeft altijd veel geduld met de mensen gehad. *Hij liet hen in leven*, ook al deden ze veel verkeerde dingen.

Basisbijbel God heeft Hém gegeven als manier om de vriendschap tussen God en de mensen te herstellen. Namelijk door Jezus' dood. Mensen die dat geloven, kunnen vergeving krijgen voor wat ze verkeerd gedaan hebben. Eerst heeft God de ongehoorzaamheid van de mensen *ongestraft gelaten*. Dat was in de tijd vóór Jezus' dood.

Vergelijking van de vertalingen

'In de tegenwoordige tijd', nu dus, rechtvaardigt God hem die op grond van geloof in Jezus is (Rom.3:26). Maar wat heeft God gedaan met de zonden die 'tevoren', d.i. voorafgaand aan Jezus' offerdood en bloedstorting, hadden plaatsgevonden? Als we de lijst met weergaven van het Gr. *paresis* in Rom.3:25 langslopen, zien we dat slechts twee vertalingen stellen dat God deze zonden *vergeven* heeft, namelijk de SV en de Naardense Bijbel. Ook heeft een enkele vertaling het Gr. woord helemaal niet vertaald, namelijk Het Boek. Die vertaling beperkt Gods

handelen tot zijn verdraagzaamheid – een notie die in de Basisbijbel overigens wordt genegeerd.

De andere vertalingen behalve SV, de Naardense Bijbel, Het Boek en de Basisbijbel geven het Gr. *pareisis* weer als ‘passing by’, ‘laten geworden’, ‘voorbijgaan’, ‘laten passeren’, ‘ongestraft laten’. Deze weergaven liggen betrekkelijk dicht bij elkaar – afgezien van ‘in leven laten’ – dat is meer uitleg dan vertaling.

Wat betekent Gr. *pareisis*?

De grote vraag is natuurlijk wat dan de ‘echte’ betekenis is van het Gr. *pareisis*. Het probleem is dat zowel ‘vergeven’, ‘ongestraft laten’, ‘kwijschelden’ als ‘voorbijgaan’, ‘laten schieten’, ‘loslaten’ legale vertalingen zijn, zoals met diverse bewijspplaatsen uit de buiten-bijbelse literatuur, te vinden in degelijke lexica, is aangetoond¹. Beide groepen betekenissen komen voor in Griekse teksten van voor en na het Nieuwe Testament. Lastig is daarbij dat het zelfstandig naamwoord *pareisis* juist in het Nieuwe Testament alleen in Rom.3:25 voorkomt². Het stamverwante werkwoord *pariemi* komt slechts tweemaal voor: in Luk.11:42 (‘nalaten’, ‘achterwege laten’) en in Hebr.12:12 (‘slap maken’, ‘verslappen’). De eerste van deze beide plaatsen is het meest relevant, omdat het woord daar, evenals in Rom.3:25, figuurlijk gebruikt wordt.

Het woord dat ondubbelzinnig altijd ‘vergeving’ betekent, is Gr. *afesis*. Het heeft die betekenis in Matth.26:28; Mark.1:4; 3:29; Luk.1:77; 3:3; 24:47; Hand.2:38; 5:31; 10:43; 13:38; 26:18; Ef.1:7; Kol.1:14; Hebr.9:22; 10:18 – vaak met de toevoeging (of in de context van) ‘van (hun / de / uw) zonden / zonde / overtredingen’. Alleen in Luk.4:18 betekent het ‘loslating’ van gevangenen. Het stamverwante werkwoord *afiemi* betekent in combinatie met een aanduiding voor zonde, schuld of overtreding steeds ‘vergeven’. Zonder een dergelijke samenhang betekent het ‘laten’, ‘toelaten’, ‘laten begaan’.

De conclusie moet m.i. zijn dat als een Nieuwtestamentische auteur in combinatie met het woord zonden *niet* het gebruikelijke woord *afesis* gebruikt, maar, zoals in Rom.3:25, het in het Nieuwe Testament unieke woord *pareisis*, hij dan niet de betekenis ‘vergeving’ bedoelt, maar ‘voorbij laten gaan’, ‘laten passeren’, ‘ongestraft laten’. Dat heeft kennelijk de betekenis van ‘vergeving op krediet’, want in vs.26 staat:

1 Zie bijv. James Hope Moulton & George Milligan, *The Vocabulary of the Greek Testament, Illustrated from the Papyri and Other Non-Literary Sources*, Uitg. Eerdmans, Grand Rapids, Michigan 1985; Henri George Liddell, Robert Scott and Sir Henry Stuart Jones, *A Greek English Lexicon, With a Supplement 1968*, Uitg. Oxford University Press 1973; G.W.H.Lampe, *A Patristic Greek Lexicon*, Uitg. Oxford University Press 1969.

2 Opmerkelijk is dat Hiëronymus in de Vulgata, de Latijnse Bijbelvertaling, gemaakt tussen 390 en 405, hier *remissio*, d.i. ‘vergeving’ vertaalt, en dat zowel Chrysostomus (ong.345-407) als Joannes Damascenus (676-749) - die allebei nota bene in het Grieks de brief aan de Romeinen becommentariëren - het woord zelfs als ‘verlamming’ (vgl. Hebr.12:12!) opvatten – veroorzaakt door de zonden!

‘tot betoning van zijn gerechtigheid in de tegenwoordige tijd, opdat Hij rechtvaardig is en Hem rechtvaardigt die op grond van geloof in Jezus is’. Door de kruisdood van de Heer Jezus is er een rechtvaardige grondslag gelegd, waarop God nieuwtestamentische gelovigen rechtvaardigt. Omdat God wist dat die grondslag er zou komen, heeft Hij de zonden van de oudtestamentische gelovigen ‘voorbij laten gaan’, ‘ongestraft gelaten’ – omdat Hij wist dat Zijn Zoon er op Golgotha voor zou boeten.

Vergelijkbare uitspraken

In Lystra zei Paulus, toen de heidense menigten hem en Barnabas als goden beschouwden: ‘Hij (God) heeft in de voorbije geslachten alle volken op hun eigen wegen laten gaan, hoewel Hij Zich toch niet onbetuigd heeft gelaten in goeddoen, door u uit de hemel regen en vruchtbare tijden te geven en uw harten te vervullen met voedsel en vreugde’ (Hand.14:16-17). En in Athene op de Areopagus zei dezelfde apostel: ‘Met voorbijzien dan van de tijden der onwetendheid beveelt God nu aan de mensen, dat zij zich allen overal moeten bekeren, omdat Hij een dag heeft bepaald, waarop Hij het aardrijk in gerechtigheid zal oordelen door een man die Hij daartoe heeft bestemd, waarvan Hij aan allen zekerheid heeft gegeven door Hem uit de doden op te wekken’ (17:30-31). In deze beide gedeelten gaat het niet over Israël, maar over de volken. Als we de beide gedeelten combineren, zien we dat God ‘alle volken op hun eigen wegen heeft laten gaan’, en wel ‘in de voorbije geslachten’, een periode die Paulus kenmerkt als ‘de tijden der onwetendheid’. Dat waren duidelijk de tijden dat zij nog niet *wisten* van het evangelie; als ik het goed zie, liepen deze tijden van de algemene verdraagzaamheid van God door tot op het moment dat het evangelie ook aan de volken werd verkondigd. In Rom.3:26 begint de ‘tegenwoordige tijd’ echter bij het kruis: vanaf dat moment is er rechtvaardiging voor wie ‘op grond van geloof in Jezus is’.

Conclusie

Hoe dan ook: het werk, het bloed van de Heer Jezus is de grondslag waarop God zondaren van vroeger en nu, Joden en heidenen, kon en kan vergeven op een wijze die ook aan zijn eigen gerechtigheid ten volle recht doet. Wat geweldig dat God vroeger naar het werk van zijn Zoon kon vooruitzien, en er later, tot op de dag van vandaag en tot in eeuwigheid met vreugde op kan terugblikken – en er zijn handelen door liet en laat bepalen!